

Buitenspeeldag - inspiratiegidsje

De Buitenspeeldag is de jaarlijkse dag waarop 'het recht op (buiten)spelen' gevierd wordt. Tegelijk wil de Buitenspeeldag herinneren aan de noodzaak om buitenspeelmogelijkheden te (blijven) voorzien over heel Vlaanderen.

Deze gids staat boordevol informatie om je te helpen en inspireren bij de organisatie van een Buitenspeeldag. Hij richt zich in eerste instantie op de lokale besturen aangezien zij in Vlaanderen de lokale trekkers zijn van 99% van de activiteiten op deze dag.

Buitenspeeldag

De Buitenspeeldag, in Vlaanderen traditioneel op de laatste woensdag voor de paasvakantie, zet het recht op spelen, en vooral Buiten Spelen, in de kijker. In heel Vlaanderen gaan meer dan 200 door de lokale besturen georganiseerde activiteiten door. Vaak is het lokale jeugdwerk betrokken bij deze evenementen.

Wat gebeurt er op de Buitenspeeldag?

Meer dan 200 gemeenten organiseren activiteiten op de Buitenspeeldag. De activiteiten variëren van kleinschalige buurtinitiatieven tot grote publieke activiteiten in het stadspark met optredens, eten, springkastelen, enzovoorts... In de grotere steden worden deze activiteiten vaak op opvallende publieke plaatsen georganiseerd om het recht op spelen voor toevallige voorbijgangers in de spotlights te zetten. Er wordt gekozen voor een specifieke dag (de laatste woensdag voor de paasvakantie (in 2013 dus op 27 maart) en specifieke uren (13u tot 17u) omdat Nickelodeon en Ketnet die periode hun scherm op zwart zetten om de boodschap te versterken. Ook wordt, vanuit de Vlaamse overheid en vanuit de partners (ISB, VVJ) breed gecommuniceerd naar de buitenwereld wat de bedoeling is van de Buitenspeeldag.

Wie organiseert de Buitenspeeldagactiviteiten?

In principe kan iedereen activiteiten organiseren die dag. Meestal neemt het gemeentebestuur hierin het voortouw, soms komt het initiatief van jeugdbewegingen, scholen en andere instellingen¹, of buurtcomités nemen de organisatie in handen.

Wanneer het College van Burgemeester en Schepenen haar principiële goedkeuring geeft om als gemeente deel te nemen aan de Buitenspeeldag, zijn er eigenlijk drie mogelijkheden.

1. De organisatie gebeurt door de eigen gemeentelijke diensten

Het College van Burgemeester en Schepenen geeft opdracht aan de jeugddienst, de sportdienst en/of andere gemeentelijke diensten om op de Buitenspeeldag 1 of meerdere spel- en/of sportactiviteiten te organiseren in het kader van de Buitenspeeldag. Deelnemers aan de activiteiten worden verzekerd via de hiervoor gebruikelijke gemeentelijke polis burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen.

2. De organisatie gebeurt door niet-gemeentelijke diensten

Het College van Burgemeester en Schepenen geeft opdracht of toestemming aan een niet-gemeentelijke dienst of organisaties (wijkcomite, ouderverenigingâ€¦) om op de

---

¹ Wanneer het niet het lokale bestuur is dat het initiatief trekt, check dan zeker even hoe het zit met het verzekeren van de activiteit.

Buitenspeeldag 1 of meerdere open spel- en/of sportactiviteiten te organiseren in het kader van de Buitenspeeldag.

Deelnemers aan de activiteiten moeten verzekerd worden via een polis burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen. De organisatie gaat na of ze kunnen vallen onder de gemeentelijke polis, danwel of ze een eigen polis dienen af te sluiten.

3. ***De organisatie gebeurt door de eigen gemeentelijke diensten in samenwerking met niet-gemeentelijke diensten***

Het College van Burgemeester en Schepenen geeft opdracht aan de jeugddienst, de sportdienst en/of andere gemeentelijke diensten om op de Buitenspeeldag 1 of meerdere spel- en/of sportactiviteiten in samenwerking met 1 of meerdere niet-gemeentelijke diensten en/of organisaties te organiseren in het kader van de Buitenspeeldag. Deelnemers aan de activiteiten worden verzekerd via de hiervoor gebruikelijke gemeentelijke polis burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen.

Ook verenigingen kunnen activiteiten opzetten los van gemeentebesturen, zie hiervoor het luik “Specifiek op een rijtje voor 2013”.

Op Vlaams niveau zijn er verschillende spelers actief bezig met de Buitenspeeldag:

- De Vlaamse Overheid, en in het bijzonder minister van Jeugd Pascal Smet, ondersteunt deze dag om jaarlijks een sterk signaal te geven over het belang van Buiten Spelen.
- Nickelodeon was de eerste omroep die, in Vlaanderen en daarbuiten, op de kar sprong. Zij zenden geen programma's uit van 13u tot 17u en ook hun website gaat op zwart. Ze leveren promotiemateriaal en gadgets aan lokale besturen die deze dag organiseren. Historisch zijn Nickelodeon en de Vlaamse Overheid de twee hoofdorganisatoren.
- VVJ (koepelorganisatie van lokale besturen mbt jeugdbeleid) neemt historisch het secretariaat voor zijn rekening. Inschrijvingen worden hier geregistreerd en de organisatie doet aan inhoudelijke en praktische ondersteuning en communicatie.
- De openbare omroep, Ketnet, organiseert mee sinds 2013. Ook daar zal het scherm op zwart gaan en wordt de campagne op verschillende manieren in the spotlights gezet.
- Het ISB, als koepel binnen de sport- en recreatiesector, trekt ook inhoudelijk en promotioneel mee aan de kar omdat Buiten Spelen recreatie en sport dicht bij elkaar brengt.
- Uit met Vlieg tenslotte is ook promotioneel betrokken.

De brede bekendmaking op de betrokken zenders en het feit dat deze “op zwart” gaan, aangevuld met alle andere media-aandacht, bieden de promotionele versterking om hier een lokaal initiatief aan te koppelen. De lokale initiatieven hoeven geen handvol geld te kosten of groots opgezette activiteiten zijn. Buiten Spelen en de ruimte om dat te doen staat centraal en dat kan zeer creatief ingevuld worden. Een straat openstellen om te spelen, sportactiviteiten in een wei, een zoektocht, diverse speelimpulsen op een speelterrein ... het kan allemaal.

Buitenspeeldag - Signaal

Eenzijds en in de eerste plaats is de Buitenspeeldag een ideale kans voor kinderen en jongeren om naar buiten te trekken en te spelen. Tegelijk wil de Buitenspeeldag ook een signaal geven aan de samenleving: Buiten Spelen is een recht, Buiten Spelen is fijn en Buiten Spelen moet steeds kunnen en op diverse plaatsen. De Buitenspeeldag beschouwt kinderen als evenwaardige leden van onze

lokale gemeenschap. De noden van kinderen en jongeren moeten, even veel als de noden van andere burgers, aandacht krijgen. Kinderen en jongeren moeten onafhankelijk en vrij kunnen spelen of gebruik maken van de openbare ruimte. Anno 2013 hebben kinderen niet dezelfde ruimte ter beschikking als hun ouders vroeger. De toenemende verkeersdruk, toegenomen onveiligheidsgevoel en bewust voor volwassenen gecreëerde publieke ruimte beperken de speelkansen van kinderen in hun eigen lokale omgeving. Ook plaatsen waar kinderen en hun ouders zich voldoende op hun gemak voelen om te spelen zijn vandaag de dag niet evident te vinden.

Waar Buiten Leven daalt zien we een toename van het Binnen Leven. Vrijtijd speelt zich veel meer af binnen. We pleiten moet voldoende evenwicht blijven voor ander plezier en vriendschap binnen- en buitenshuis.

Ook al krijgt één dag in het jaar de titel Buitenspeeldag om hier aandacht op te vestigen eigenlijk is het ultieme doel dat er het hele jaar door aandacht is voor Buiten Spelen. Buiten Spelen doe je extra op de Buitenspeeldag, maar idealiter doe je het eender wanneer je wil en kan.

Over het belang van Spelen

Over het belang van spelen gaan we hier geen massa literatuur neerpennen. We verwijzen graag naar de Engelse tekst '[Get organised! – A guide to celebrating Playday](#)'. We beperken ons tot enkele uitgangspunten die 'de waarde van Spelen' benadrukken.

- Spelen is tof! Spelen maakt dat kinderen zich amuseren met zichzelf, elkaar en hun familie.
- Spelen is goed voor de ontwikkeling van kinderen, ze leren creatief zijn, hun verbeelding gebruiken en onafhankelijk zijn.
- Spelen houdt kinderen actief en gezond.
- Spelen leert kinderen hun grenzen afoetsen en stellen. Ze leren omgaan met risico's, sociaal en lichamelijk.
- Spelen helpt kinderen hun omgeving begrijpen en het stimuleert gemeenschapszin.
- Spelen helpt kinderen zichzelf te leren kennen, hun capaciteiten, mogelijkheden, interesses...
- Spelen kan zelfs therapeutisch zijn, het leert kinderen omgaan met moeilijke/pijnlijke omstandigheden zoals stress of pijn.
- Spelen kan een manier zijn om duurzame relaties uit te bouwen met vrienden en familie.

Het bovenstaande komt grotendeels uit het "charter voor kinderspel" (Charter for Children's Play, England, 2007), en ook al klopt dat wel allemaal, het wil niet zeggen dat dit het uitgangspunt moet zijn. Spelen is een doel op zich. Kinderen moeten kunnen spelen, het is fijn dat daar allerhande pedagogische en gezonde voordelen uit voort vloeien, maar het uitgangspunt blijft "**Spelen om te Spelen!**".

Activiteiten organiseren

Het belangrijkste om te onthouden is dus dat de Buitenspeeldag het recht op spelen in de kijker zet. Met je activiteit maak je dit mee duidelijk aan de buitenwereld maar bovenal biedt ze vooral veel speelkansen aan kinderen en jongeren. De beste manier om ideeën op te doen voor activiteiten? Vraag het aan de kinderen zelf!

Jouw activiteit – tips vooraf

Of je nu een kleine sportactiviteit in de buurt organiseert, of het hele stadscentrum inpalmt met speelkansen, het uitgangspunt blijft dat je activiteit open staat voor het brede publiek. Activiteiten met een vrije in- en uitloop maken dit trouwens nog toegankelijker voor dit publiek.

- Denk goed na of je mikt op een **grootschalig** centraal evenement of eerder op **kleine activiteiten** gespreid over het grondgebied van de gemeente. Als het toch centraal doorgaat, ga dan na of kinderen en jongeren ook op die plaats geraken.
- De datum (27 maart 2013) en het uur (13-17u) liggen vast, maar koppel hier gerust kleinere activiteiten of **campagnes** aan voorafgaand of volgende op deze dag. Promotiemateriaal vind je o.a. op www.vvj.be/buitenspeeldag.
- Een lokaal bestuur dat een Buitenspeeldag organiseert kan hier diverse diensten bij **betrekken** (jeugddienst, sportdienst, cultuurdienst, maar ook technische dienst, ruimtelijke ordening, ...). Ook het betrekken van het middenveld (jeugdwerk, cultuurverenigingen...) kan kansen geven. Let daarbij wel op een mogelijke **win-win situatie**. Misschien willen zelfs private spelers hun aanbod eens een dagje gratis aanbieden?
- In 2012 organiseerden meer dan 200 lokale besturen de Buitenspeeldag. Het kan, zowel qua promotie als qua aanbod, nuttig zijn om ook eens **intergemeentelijk** te denken. Of wat denk je van een gemeentegrensoverschrijdende speelkaart?
- Denk goed na over de **locatie**. Veel Buitenspeeldagactiviteiten gaan door in parken, op speelterreinen ... Maar ook stranden, winkelstraten, gemeentehuizen... bieden verrassende speelmogelijkheden....
- Hou het **beheersbaar**! Als het je eerste Buitenspeeldag is, ga dan niet in overdrive. Doe iets waar je je goed bij voelt en leg de lat niet te hoog, er komen wellicht nog Buitenspeeldagen en dan kan je beter gestaag groeien dan groots falen.
- Ga uit van **afwisseling**, voorzie eerder in vele vrij toegankelijke activiteiten of impulsen, eerder dan een of twee grotere spelen of activiteiten waarvoor je moet aanschuiven, het is toch niet de bedoeling dat kinderen zich vervelen tussen de fun?

Nog ideeën nodig? Sta dan eens stil bij het begrip Spelen. De definitie van Spelen zou kunnen zijn: “Spelen is wat kinderen doen wanneer ze hun eigen ideeën en interesses volgen, op hun eigen manier en met eigen redenen.” En hoe kan je daar beter op inspelen dan met meerdere kleine activiteiten en impulsen?

Alleen kinderen op de Buitenspeeldag

Jazeker, dat mag!

Maar uiteraard is het niet verboden om, in tweede instantie, je activiteit breder te zien. Ouders die rondkuieren en met elkaar praten of zelfs meespelen met de kinderen, het mag en kan zeker. Limbodansen hoeft niet beperkt te zijn tot 16 jaar toch? Intergenerationeel Buiten Spelen kan ook een manier zijn om extramedia-aandacht te genereren.

Keuze genoeg

Om er een topdag van te maken sta je dus vooraf best stil bij de ‘speelwaarde’ van de activiteiten die je aanbiedt op deze dag. Een goede mix van materiaal en omgeving is noodzakelijk daarbij. Varieer en combineer met je aanbod zodat energiek spelen, receptief spelen, competitie, fantasie... mogelijk

wordt. Overdrijf niet in het structureren maar ga zo veel mogelijk uit van: kinderen kunnen doen wat ze willen op het moment dat ze dit willen.

We gaan je ook niet tegenhouden om er een springkasteel of andere gehuurde attractie bij de halen, maar weet dat dit niet noodzakelijk is. Enerzijds is het immers makkelijk om een tof toestel te huren en daar de spil van je activiteit van te maken. Maar anderzijds is het misschien beter om het simpel te houden? Dan geef je immers meer het signaal dat er op die plaats (of elders) vaak kan en mag gespeeld worden, ook op momenten dat er geen formele Buitenspeeldag is. Kinderen halen hun speelplezier ook minstens even veel uit hun fantasie dan uit 'het georganiseerde'.

Veel activiteiten kan je uit je eigen duim zuigen en kinderen zullen je ook veel ideeën kunnen aanreiken. De onderstaande tips voor 'spelen' zijn dus enkel maar aanvullend en vrijblijvend:

- **Opwinding.** Activiteiten met een uitdaging zijn steeds voltreffers, daar mag zelfs een berekend risico aan vast hangen. Boomklimmen, touwenparcours, hellingen en bruine zeep, het zijn maar enkele voor de hand liggende voorbeelden.
- **Het weer.** Natuurlijk hopen we op een zonnige en warme dag maar we kunnen dit niet beloven. Zorg dus voor activiteiten die bestand zijn tegen zon/kou/wind/regen/... Kinderen kunnen spelen in elk weertype, faciliteer hen hier in. (Tip: denk vooraf wel na over "veiligheid". Zorg voor zonnebrandolie op warme dagen en voor handdoeken op natte. Een eigen kleine risicoanalyse in je hoofd is wellicht voldoende).
- **Mag het vuil?** Dat moet je zelf weten, maar vuile kleren zijn vaak het gevolg van intens speelplezier. Natuurlijk hoef je de kerkstraat niet om te toveren in een modderstroom en ook een studentendoop is wellicht geen goed idee. Maar met klei, schuim, water, eieren, badjes, putten, tuinslangen... zijn zeker leuke dingen te bedenken.
- **Bouwen** is ook steeds een aanrader. Sjorbalken en touw zijn vaak voldoende om de architect en metser in het kind naar boven te halen, om nog maar te zwijgen over het grootgrondbezit dat daar later aan gekoppeld wordt.
- **Gebruik de elementen.** Vuur, water, aarde en wind zijn vier stevige onderdelen van impulsen. Vloten bouwen, watergevechten, marshmallows toasten, broodbakken op stokvuur...

Criteria voor een rijke speelomgeving

Deze lijst haalden we uit "Play environments: A question of Quality (PLAYLINK, 1996) by Bob Hughes. Uiteraard weer niet voor de volledigheid maar om je te prikkelen.

Criteria	Voorbeelden
Een gevarieerde en interessante omgeving	Objecten en materiaal van verschillende afmetingen, hoogtes, Plaatsen om te verstoppen Bomen en struiken gecombineerd met kunstmatige toestellen Plaatsen die mysterie en verbeelding oproepen
Uitdagingen in verhouding tot de omgeving	Activiteiten die de limieten van kinderen hun capaciteiten verkennen. Buitelen en botsen moet mogelijk zijn. (Bal)sporten en competitie kunnen spontaan ontstaan
Spelen met de elementen	kampvuren graven sneeuwballengevecht
Bewegen, eierlopen, springen, rollen, klimmen, evenwichten	Buizen en touwen, matten, fietsen, klimparcours, ladders, ruimte,...
Manipuleren van natuurlijke en gefabriceerde materialen	kunstwerken maken, koken, bouwmateriaal, bijzen, stronken,
Zintuiglijkheid	Muziek maken, luide activiteiten, stille activiteiten kleuren en vormen, donker en licht kampvuur, eten en drinken, vreemde voorwerpen,
Sociale interactie	Kiezen met wie je speelt en wanneer kansen op onderhandelen, samenwerken, competitie, conflict interactie met verschillende groepen qua leeftijd, mogelijkheden, interessesn geslacht, etnie en cultuur.
Identiteit	verkleeden, rollespel, opvoeringen, verantwoordelijkheid
Emoties	kansen op macht (of net niet), vertrouwen, angst, houden van, minachten, controlleren/ondergaan, stoer/flauw,...

Wat kost dat

De Buitenspeeldag hoeft in jouw gemeente niet veel te kosten, personeelskost niet meegerekend kom je al een heel eind met €500 voor promotioneel materiaal en kleine zaken die je kan huren. Drinkjes voor bezoekers (ouders, kinderen, passanten...) hoeven ook niet volledig gratis te zijn, en mogelijk zijn er wel sponsors die op dat moment graag hun producten aanbieden?

Ook hier zijn de tips weer voor de hand liggend:

- Voorzie het nodige budget tijdig in het gemeentelijk budget. Staat de Buitenspeeldag als actie onder een doelstelling in het meerjarenplan? Neem dan ook de kosten reeds voor meerdere jaren op.
- Betrek buurt, middenveld, onderwijs... hun hulp en inbreng maakt dat vele kosten kunnen uitgespaard worden.
- Lokale handelaren, zeker deze in de buurt van de activiteit, willen misschien graag hun producten in de kijker zetten?
- ....

Specifiek op een rijtje voor 2013

HOE NEEM JE ALS GEMEENTE OF ORGANISATIE DEEL AAN DE BUITENSPEELDAG?

Vooraleer je je kandidaat stelt als gemeente of als organisatie, raden we je aan om eerst de deelnamevoorwaarden door te lezen. Check ook of je voldoende volk op de been kan brengen en hoe ver je budgettair kan springen want vanuit de Buitenspeeldag worden er geen subsidies ter beschikking gesteld.

Twijfel je of je in aanmerking komt om als organisatie of als gemeente om deel te nemen, contacteer VVJ op 03 821 06 06 of via mail op info@buitenspeeldag.be. Inschrijven kan via www.vvj.be/buitenspeeldag.

DEELNAMEVOORWAARDEN

Om als gemeente deel te nemen aan de Buitenspeeldag moet het College van Burgemeester en Schepenen van jouw gemeente zich principieel akkoord verklaren om deel te nemen aan de Buitenspeeldag. Je moet ons een kopie bezorgen van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen waaruit duidelijk blijkt dat het College van Burgemeester en Schepenen zich akkoord verklaart om deel te nemen, en zich akkoord verklaart met de deelnamevoorwaarden:

- De gemeente organiseert op de Buitenspeeldag (27 maart 2013) tussen 13u00 en 17u00 actieve speel-en/of sportactiviteiten in de openbare ruimte en in de onmiddellijke woonomgeving van kinderen en jongeren;
- De Buitenspeeldag is opvallend en nadrukkelijk aanwezig in de gemeente/stad via een lokale communicatie- en promotiecampagne;
- De gemeente gebruikt in alle communicatie het centrale logo en de beeldvorming van de Buitenspeeldag.
- De deelnemers aan de Buitenspeeldagactiviteiten zijn verzekerd via de hiervoor gebruikelijke gemeentelijke polis burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen.

Je stuurt de kopie van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen naar BUITENSPEELDAG 2013, Ossenmarkt 3, 2000 Antwerpen, of via email naar info@buitenspeeldag.be.

VERENIGINGEN EN/OF ORGANISATIES

Indien het College van Burgemeester en Schepenen geen principiële goedkeuring geeft aan de deelname aan de Buitenspeeldag, kunnen niet-gemeentelijke organisaties en/of verenigingen toch deelnemen aan de Buitenspeeldag op voorwaarde dat:

- De vereniging en/of organisatie organiseert op de Buitenspeeldag tussen 13u30 en 17u00 actieve speel-en/of sportactiviteiten in de openbare ruimte en in de onmiddellijke woonomgeving van kinderen en jongeren;

- De Buitenspeeldag is opvallend en nadrukkelijk aanwezig in de gemeente/stad via een lokale communicatie- en promotiecampagne;
- De vereniging en/of organisatie gebruikt in alle communicatie het centrale logo en de beeldvorming van de Buitenspeeldag.
- De vereniging en/of organisatie beschikt over de nodige toelatingen om gebruik te maken van de openbare ruimte;
- De vereniging en/of organisatie verzekert de deelnemers aan de Buitenspeeldag via de hiervoor gebruikelijke eigen polis burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen;
- De vereniging en/of organisatie brengt de gemeente officieel op de hoogte van haar deelname aan de Buitenspeeldag;
- De vereniging en/of organisatie respecteert de algemene deelnamevoorwaarden van de Buitenspeeldag.

Meer tips en inhoud

Speelaanbod organiseren.

Handleiding voor speelpleinwerkers.

Auteur: Kwinten Fort (VDS vzw)

ISBN: 978-2-509-01227-2

ISSN: 2034-8061

Uitgegeven bij Politeia